

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 172-01/14-8/ EPA 1942-VI
Ljubljana, 27. 5. 2014

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10 in 6/14) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), oblikovala naslednje

M n e n j e

k Predlogu za sprejem avtentične razlage petega odstavka 206. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ORZPIZ206)

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 20. seji 26. 5. 2014 obravnavala Predlog za sprejem avtentične razlage petega odstavka 206. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ORZPIZ206), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija meni, da je predlog avtentične razlage **treba sprejeti**.

Komisija predlog besedila avtentične razlage **podpira**.

Predlagatelj kot razlog za nujno sprejetje avtentične razlage navaja preprečitev napačnega razumevanja trenutno nejasnega in dvoumnega zapisa norme petega odstavka 206. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), ki bi bilo v nasprotju z namenom poklicnega zavarovanja (zagotavljanje socialne varnosti v obdobju, ko zavarovane osebe ne bodo več delovno aktivne in izguba vseh drugih pravic iz naslova poklicnega zavarovanja v primeru predčasnega enkratnega dviga sredstev).

V skladu z navedenim se predlaga, da bi tudi zavarovanci, ki so najmanj 10 let opravljali vojaško službo v Slovenski vojski in ne nameravajo uveljaviti pravice do poklicne pokojnine, pridobili pravico zahtevati, da se jim sredstva, ki jih imajo na računu pri Skladu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja (SODPZ), izplačajo v enkratnem znesku, pod pogojem prekinitve pogodbe o zaposlitvi z Ministrstvom za obrambo. Torej na način, kot je v zakonu že sedaj izrecno navedeno za poklicne vojake, ki se jim odpove pogodba o zaposlitvi na obrambnem področju na podlagi zakona zaradi starostne omejitve opravljanja vojaške službe.

Podlago za to, da se kot pogoj za enkratni dvig sredstev definira prekinitve pogodbe o zaposlitvi z Ministrstvom za obrambo, naj bi predstavljala tudi jezikovna razlaga

prvega stavka petega odstavka 206. člena ZPIZ-2, in sicer na podlagi besedne zveze »je opravljal«. Iz slednje naj bi bilo možno sklepati, da tovrstne službe ne opravljajo več in da jim je torej delovno razmerje prenehalo.

Predstavniki Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je dodatno pojasnil, da so pogajanja v zvezi s pripravo ZPIZ-2 in s tem tudi glede vsebine petega odstavka 206. člena ZPIZ-2, potekala v okviru delovne skupine, ki jo je določil Ekonomsko-socialni svet. Na pogajanjih je sodeloval reprezentativni Sindikat Ministrstva za obrambo, pri tem pa je bila med socialnimi partnerji v zvezi z obravnavano določbo 206. člena splošno sprejeta razlaga, da so zavarovanci do enkratnega izplačila sredstev iz SODPZ upravičeni zgolj v primeru prenehanja pogodbe o zaposlitvi z Ministrstvom za obrambo.

Ministrstvo dodatno pojasnjuje, da je potreba po avtentični razlagi nastala zaradi zapletov v praksi (vprašanje pogojev za izplačilo pri številnih vloženi zahtevki za izplačila), ki so pripeljali do trenutne pravne negotovosti na tem področju.

Komisija se je seznanila s pisnim mnenjem Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora (ZPS), v katerem slednja ugotavlja, da avtentična razlaga sicer ni potrebna, ker je že na podlagi besedila obravnavane določbe in drugih določb ZPIZ-1, zakonodajnega gradiva ter sistemske zakonodaje, ki ureja področje obrambe, z uporabo vseh ustaljenih metod razlage predpisov možno ugotoviti vsebino obravnavane določbe, da pa je dopustna, ker ne širi ali spreminja pomena norme.

Komisija se je v nadaljevanju seznanila s pripombami Sindikata vojakov Slovenije, ki Zakonodajno-pravno službo Državnega zbora poziva k popravku njenega mnenja zaradi zamolčanih dejstev in poskusa legalizacije nezakonitega delovanja prek sprejema avtentične razlage. Predstavniki sindikata je pojasnil, da v času pogajanj o ZPIZ-2 še niso imeli statusa reprezentativnega sindikata, zato v pogajanjih niso mogli sodelovati. Opozarjajo, da gre bolj ali manj za pogodbeno vojsko, pri čemer je večina vojakov, ki lahko dela samo do 45. leta starosti in v večini primerov nimajo niti interesa vplačevati v SODPZ.

Opozarjajo na, po njihovem mnenju, napačno tolmačenje Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, kar zadeva prvega stavka petega odstavka 206. člena ZPIZ-2, in pri tem navajajo neustrezno dopolnitev Obrazca 13 SODPZ, ki jo je KAD kot upravljavec SODPZ izvedel maja 2013, ter 30. člen Pokojninskega načrta poklicnega zavarovanja (sprejet in veljaven od 30. 12. 2013). Oba dokumenta naj bi bila v neskladju z izjemo, ki jo določa prvi stavek petega odstavka 206. člena ZPIZ-2, saj kot pogoj za izplačilo sredstev navajata potrdilo delodajalca o prenehanju delovnega razmerja.

Ker menijo, da so zavarovancem, ki so zaposleni v Slovenski vojski in jim na njihovo zahtevo niso bila izplačana sredstva iz SODPZ v enkratnem znesku, zaradi nezakonitega izvajanja jasnih določil petega odstavka 206. člena ZPIZ-2, kršene pravice, je bilo iz tega naslova vloženi že precej tožb (v postopku jih je od lani 195). Če bo avtentična razlaga sprejeta, pa napovedujejo še dodaten ukrep - vložitev ustavne presoje tega člena.

Komisija se je seznanila tudi s stališčem Sindikata vojske, obrambe in zaščite, ki meni, da je namen določbe petega odstavka 206. člena sicer dober, da pa po drugi strani predstavlja nevarnost oziroma negotovost za socialno varnost zavarovancev. Posledice odločitev za predčasen enkratni dvig sredstev iz SOPDZ namreč trenutno niso znane. Kaj se bo zgodilo z osebami, ki se odločijo za tak predčasen dvig sredstev in kakšna bo njihova situacija po 55. ali 65. letu starosti, je namreč težko predvideti. Vprašanje socialne varnosti za posamezne poklicne skupine, ki so upravičene do dodatnega poklicnega zavarovanja, bi se po njihovem mnenju moralo reševati bolj kompleksno in ne populistično oziroma na način, da bi se vsakemu posamezniku prepuščalo odločitev o tem, ali bo v takšno zavarovanje vlagal ali ne.

Ministrstvo opozarja, da so poklicni vojaki kot zavarovanci vključeni v poklicno zavarovanje, ker po določeni starosti ne morejo več opravljati svojega dela, zato so upravičeni, da jim delodajalec vplačuje sredstva na njihov osebni kapitalski račun (v višini 9,25 % od osnove za plačilo prispevkov) Ta sredstva lahko koristijo na podlagi predčasne upokojitve, do izpolnitve pogojev po splošnih predpisih pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Namen teh prispevkov torej ni njihov dvig po 10-ih letih vplačevanja, medtem ko je oseba še zaposlena, ampak zagotovitev socialne varnosti zavarovancev v vmesnem obdobju med predčasno upokojitvijo in izpolnitvijo splošnih pogojev za upokojitev.

Komisija je bila seznanjena, da trenutno poteka intenzivno delo delovne skupine v okviru Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti za pripravo temeljitih sprememb področja poklicnega zavarovanja, prav tako se načrtuje revizija seznama delovnih mest, za katera se zahteva vključitev v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje, ki se ni spremenil že zadnjih 30 let. V tem okviru se preučuje tudi možnost uvedbe dodatnih izjem za posamezne poklicne skupine.

Komisija poudarja, da je osnovni namen dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja premostitev obdobja med predčasno upokojitvijo in doseženimi splošnimi pogoji za upokojitev, zato ga ne bi smeli tolmačiti kot posebno obliko bonusa zaradi zaposlitve v določenem poklicu. Ob taki razlagi namreč tako posamezniki kot delodajalci ne bi imeli interesa vplačevati v solidarnostno naravnani sistem obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja oziroma bi želeli vanj vplačevati čim manj, kar bi imelo za posledico nižje zneske izplačanih predčasnih poklicnih pokojnin. V primeru slabše socialne varnosti zavarovancev ob predčasni ali končni upokojitvi po splošnih pogojih pa bi se to breme prek izplačil socialnih transferjev avtomatično preneslo na proračun.

Komisija ugotavlja, da je bilo že v času pogajanj o določbah 206. člena ZPIZ-2 med socialnimi partnerji razumljeno, da se pravice, ki izhajajo iz petega odstavka tega člena, lahko uveljavljajo le ob kumulativnem izpolnjevanju obeh pogojev - 10 let opravljanja službe v Slovenski vojski in prekinitve delovnega razmerja z Ministrstvom za obrambo.

Komisija meni, da avtentična razlaga v nastali situaciji predstavlja edino takoj izvedljivo in pragmatično rešitev. Ugotavlja namreč, da je na račun zamrznitve postopkov izplačil sredstev iz SODPZ s strani KAD, do katerih je prišlo zaradi nejasnosti razlag vsebine določbe petega odstavka 206. člena ZPIZ, kar nekaj posameznikov prikrajšanih za izplačila sredstev iz SODPZ, kljub temu da v

popolnosti izpolnjujejo oba pogoja za izplačilo sredstev, kar zdaj izrecno in natančneje določa tudi predlagana avtentična razlaga.

Komisija v velikem številu vloženih zahtev za izplačilo sredstev iz SODPZ prepozna tudi določeno finančno ali socialno stisko posameznikov, ki sprejmejo takšno odločitev, v razpravi pa se je dotaknila tudi vprašanja pogojev dela in življenja oseb, ki opravljajo vojaško službo oziroma poklicnih vojakov. Posebej je bila izpostavljena starostna omejitev opravljanja vojaške službe na starost 45 let, ki izhaja iz 92. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04, ZObr-UPB1). Komisija je menila, da bi bilo, glede na dejstvo daljšanja življenjske dobe, aktualnih spodbud za daljšanje dobe delovne aktivnosti posameznika v povezavi z doseganjem višje stopnje socialne varnosti v času zaposlitve in posledično v pokoju, smiselno preučiti možnost dviga starostne meje za odpoved pogodbe o zaposlitvi na obrambnem področju. S tem namenom je bil sprejet dogovor, da se bo komisija, v skladu s svojimi pristojnostmi, na eni od prihodnjih sej podrobneje seznanila z vsebino in možnostmi sprememb Zakona o obrambi v delu, ki se nanaša na poklicno delo na obrambnem področju.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Tomaž Horvat, mag.

Sekretarka komisije
Nuša Zupanec, l. r.

Predsednik komisije
mag. Peter Požun, l. r.